

Povahový test a jeho role při uchovnění

Testy chování přispívají k odbornému posouzení způsobilosti psa k chovu. Provádějí se v rámci akce zaměřené na uchovnění (popisný svod).

Při této akci probíhá **nejprve povahový test** a teprve poté **posouzení exteriéru** (standardu). Povahový test je prováděn poradcem chovu + zástupcem klubu (např. hlavní poradce chovu, vedoucí sekce nebo jím pověřený zástupce), posouzení exteriéru je prováděno rozhodčím FCI (specialistou na plemeno) + zapisovatelem.

Výsledek povahového testu může znít:

- „prospěl“,
- „neprospěl, opakované předvedení je možné po uplynutí minimálně tří měsíců“,
- „definitivně neprospěl, opakované předvedení není možné“.

U jednoho a téhož psa jsou přípustná **maximálně tři předvedení** (s odstupem minimálně 3 měsíce). Výsledek je každému účastníkovi sdělen na místě a potvrzen písemně. V průběhu testu je pořizován obrazový záznam (video), pro případné přezkoumání reakcí psa. Po vyhodnocení protokolu z povahového testu a sdělení výsledku majiteli psa je obrazový záznam smazán. Protokol z povahového testu je součástí karty chovného jedince (zveřejněn na webových stránkách sekce LGR).

Technické požadavky: Předváděcí vodítko musí být přibližně 1,5 metry dlouhé a relativně lehké. Obojek nebo postroj nesmí být stahovací, nesmí sedět příliš těsně ani příliš volně a nesmí na něm být žádné donucovací prvky. Posuzovatel chování může psovodovi udělovat pokyny a rozhodovat o přípustnosti pomůcek psovoda (použití pamlsků je důvodem k diskvalifikaci). Pokud pes kdykoli v průběhu povahového testu projeví **znepokojivé chování** (agresivitu, neopodstatněnou paniku, výraznou bojáznivost), může mu být uchovnění trvale odepřeno.

Průběh testu

1. Subtest pozdravu

Posuzovatel a psovod stojí přibližně deset metrů od sebe. Pes je držen na volném vodítku. Na pokyn k sobě oba uvolněně vykročí. Posuzovatel se na psa dívá pouze zběžně (neupřeně). Posuzovatel a psovod si podají ruce a prohodí pár slov. Poté se posuzovatel krátce na psa podívá a přátelsky na něj promluví. Opatrně mu nabídne ruku, aby si ji pes mohl očichat, pokud bude chtít.

2. Subtest kontrola čipu

Posuzovatel sejme psovi čtečkou číslo čipu pro ověření identity. Pes je držen na vodítku a psovod ho může psa lehce přidržet. Přiměřená reakce na pípnutí čtečky je tolerována (leknutí). Pes nesmí panikařit a pokoušet se o únik.

3. Subtest pohybu

Psovod se několik minut pohybuje se svým psem na volném vodítku podle pokynů posuzovatele. Ten mu dává instrukce ke změně tempa (normální krok nebo běh) a směru (přímý směr nebo obraty o 90 stupňů doleva či doprava). **Pes nemusí vykazovat žádnou poslušnost.** Může například i tahat na vodítku. Pokud je však pes v extrémní poslušnosti (dril), nemůže v tomto subtestu uspět. Cílem testu je posoudit přirozené chování psa, pes by tedy v průběhu testu neměl být pod povellem (pracovat).

4. Skupinový subtest

Tři ženy a tři muži tvoří volně se pohybující skupinu. Psovod prochází se psem na pokyn touto skupinou. Musí jí alespoň jednou projít skrz, alespoň jednou obejít osobu zleva a alespoň jednou zprava.

5. Dotykový subtest

V uvolněné situaci posuzovatel po přátelském přiblížení pohladí psa na lopatce, zatímco psovod drží psa na volném vodítku. V případě potřeby může psovod psa podpůrně přidržet jednou rukou u těla.

6. Zubní subtest

Posuzovatel zkontroluje skus (postavení zubů) psa. Kontroluje se pouze skus (uchopením čenichu psa a lehkým poodkrytím pysků).

7. Hmatový subtest (Prohmatání)

V uvolněné situaci posuzovatel po přátelském přiblížení psa prohmatá. Nejprve se současně dotkne **předhrudí a kohoutku**, poté posune ruku, která byla nahoře, dozadu k **kyčelním hrbolům** a nakonec položí ruku na **temeno hlavy**. Psovod drží psa na volném vodítku, v případě potřeby ho může podpůrně přidržet jednou rukou u těla.

8. Subtest fyzického tlaku (Odsunování)

Psovod drží psa na volném vodítku. Posuzovatel rukama **tříkrát odtlačí psa stranou**, pokaždé přibližně na tři sekundy. Mezitím následují krátké přestávky, během nichž se posuzovatel volně prochází kolem. Posuzovatel se psem nenavazuje žádný oční kontakt.

9. Subtest s druhým psem

Psovod a další psovod s pomocným psem (který sám není testován) stojí oba se psy na volném vodítku asi deset metrů od sebe. Na pokyn projdou oba páry uvolněně kolem sebe, přičemž se psi nesmí přiblížit na méně než **dva metry**.

10. Subtest uvázání (Odloučení)

Psovod přiváže psa na vodítku k plotu nebo podobnému předmětu a poodejde od něj asi deset metrů. Zůstane stát pasivně, čelem ke psovi. Posuzovatel se uvolněně prochází až k bodu, který je asi pět metrů vedle psa, a poté se k němu – stále bez očního kontaktu – **přiblíží až na vzdálenost jednoho metru**. Po deseti sekundách posuzovatel od psa odejde stejnou cestou, jakou přišel. Psovod si následně psa opět vyzvedne.

Pes přistupuje k testu na klubovém vodítku (pevné vodítko v délce 1,5m), které mu bude předáno personálem. V průběhu testu musí být pes veden na vodítku volně a použití pamlsků je zakázáno. Krmení psa pamlsky v průběhu testu vede k diskvalifikaci.

Hodnocení subtestů

Každý subtest je hodnocen zvlášť. Možné výsledky subtestů jsou:

- Přátelský ++
- Zdrženlivý/odtažený +
- Bojácný +/-
- Agresivní -/-

Vyhodnocení testu

- **Prospěl:** max 2 x hodnocení „Bojácny“
- **Neprospěl s možností opakování:** max 4 x hodnocení „Bojácny“ nebo max 2 x hodnocení „Bojácny“ + 1 x hodnocení „Agresivní“. (U hodnocení „Agresivní“ musí panovat shoda mezi hodnotitelem a zástupcem klubu na tom, že se jednalo o momentální indispozici psa a náprava příště je možná.)
- **Definitivně neprospěl:** 5 x hodnocení „Bojácny“ nebo 3 x hodnocení „Bojácny“ + 1 x „Agresivní“ nebo 2 x hodnocení „Agresivní“

Vylučující reakce (okamžité ukončení testu bez možnosti opakování)

Pokud pes projeví některou z následujících reakcí, test je okamžitě ukončen nebo vyhodnocen jako negativní:

1. Agrese bez adekvátního podnětu:

- Vrčení, cenění zubů (pokud se nejedná o hravý projev nebo o projev v rámci přiměřeného vymezení si osobního prostoru) nebo pokus o výpad při běžném kontaktu (např. při pozdravu nebo prohmatání).
- Agresivní reakce na pomocného psa (Subtest 9), která není korigovatelná.

2. Panický strach a neschopnost regenerace:

- Pes se při kontaktu nebo v davu snaží o bezhlavý útěk.
- **Klíčový faktor:** Pokud se pes lekne, je to v pořádku. Pokud se ale „vypne“ a ani po uklidnění psovodem není schopen pokračovat v testu (zůstane v apatii nebo silném třesu), je to selhání.

3. Extrémní nedůvěra k lidem:

- Pes nenechá nikoho cizího přijít do své blízkosti (Subtest 6 a 7), neustále se vyhýbá doteku a vykazuje u toho známky silného stresu

4. Nepřiměřená obrana u kůlu (Subtest 10):

- Pes u uvázání útočí na procházejícího posuzovatele.

Rozdíl mezi „Neprospěl s možností opakování“ a „Neprospěl“

- **Neprospěl s možností opakování v jiném termínu:** Stává se to u mladých psů, kteří jsou jen „pubertálně rozbití“, nezralí nebo měli prostě špatný den (např. fena krátce po hárání). Pes byl nejistý, ale ne agresivní. Majitel dostane čas na socializaci a dopilování vztahu.
- **Definitivně neprospěl (vyloučení z chovu):** Týká se psů s **prokázanou agresivitou** nebo **hlubokou genetickou bázlivostí**.

Proč se testuje i „přehnaná poslušnost“?

U **Subtestu 3** pes nesmí být v „extrémním drilu“ z následujících důvodů:

- Dril může maskovat strach. Pes se kouká jen na psovoda (tzv. „fixace“), aby nemusel vnímat okolní svět, ze kterého má hrůzu.
- Cílem je vidět **vlastní povahu psa**, ne to, jak dobře ho majitel vycvičil k ignorování světa.